

38 Onesimus, ung radikal kristen

{biblink} (Brevet till Filemon.)

Han var slav men intelligent, temperamentsfull, ville uppåt. Hans husbonde eller, hårdare uttryckt, ägare, hette Filemon, förmögen borgare i Kolosse och sedan en tid tillbaka kristen. Eftersom Filemon var i besittning av ett stort och vackert hus, var det hos honom församlingen höll sina gudstjänster. Onesimus har hört på, blivit gripen, inte minst av förkunnelsen om allas jämlikhet, är kanske på väg att sluta sig till församlingen, kanske redan katekumen (elev i dopundervisningen). Han drar sig inte för att gå till Filemon och kräva att bli frigiven. Filemon får myror i huvudet, som förmögen man har han många slavar och driver med dem som arbetskraft en industri, kanske ett stort väveri. Om en slav ges fri, kommer alla de andra att kräva detsamma, och var ska det sluta?

Man angriper ofta kristendomen för att den inte gav sig på strukturerna och avskaffade slaveriet i romerska riket. Vi har sett exempel på avskaffandet av slaveri (Nordamerika 1863) eller livegenskap (Ryssland 1861) som för de befriade lett till nytt, kanske ännu värre elände. Om inte strukturförändringen kommer inifrån, kan det gå på det viset. Men det trodde inte Onesimus. Han stack iväg till aposteln Paulus, som satt fången, antagligen i Rom, och vädjade till honom. Hos Paulus kom emellertid Onesimus fram till ett personligt genombrott och blev döpt: Paulus kallar honom en son, som han hade fött i sina bojar. Och pojken fick därvid tydligen också en något förändrad syn på problemen. Paulus gjorde klart för honom att varje kristen var slav, nämligen Kristi slav. Den kristne har låtit alla egna önskingar fara, lever endast för Kristus. Och då betyder den yttre levnadsställningen inte så mycket.

Enligt romersk rätt ådrog sig en slav, som rymde, en fruktansvärd påföljd, åtminstone gissling tills benknotor stack fram, men det kunde mycket lätt bli döden. Hade Paulus uppmuntrat pojken att fortsätta att hålla sig dold, så hade han dels brutit mot gällande lag, dels gjort sig medskyldig till ett sådant öde för Onesimus. Han skickar honom i stället tillbaka till sin husbonde och skriver, att detta är för honom som att skicka sitt eget hjärta. Brevet, som Onesimus själv för med sig, är en uppmaning till Filemon att förlåta rymmaren vad han har sagt och gjort, också vad han kanske har stulit för att klara sina färdkostnader.

I verserna 8-9 ser många en begäran från Paulus om frigivning av Onesimus, och den tolkningen är möjlig, men inte hundra procentigt säker. I varje fall är det säkert att Filemon uppmanas att behandla pojken som en broder (Filem 16), vilket han ju är. Så gick det till i den unga kristna kyrkan, där det kunde förekomma att en slav stod som präst och förrättade Herrens nattvard, medan hans ägare, som bara var katekumen, hade måst gå ut när nattvardsmässan skulle börja. Det var Kristi kyrkas sätt att få okristliga strukturer att sönderfalla inifrån. {/biblink}

Sven Danell: Bibliska bipersoner 38